

ประโยค ป.ร. ๘
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๑. ตตถ อนุชการะ นิสิติตฺวา อาโลกฺกุจฺจํ คตฺสฺส น ตาว
อารมฺมณํ ปากฺกํ โหติ ยาว ปน ตํ ปากฺกํ โหติ เอตฺถนฺตเร เอกํ
เทว สนฺตติวรา เวทิตฺพพาฯ อาโลกฺกุจฺจเน จริตฺวา โอวรํ ปวิฏฺฐสฺสาปี
น ตาว สหสา รูปี ปากฺกํ โหติ ยาว ปน ตํ ปากฺกํ โหติ
เอตฺถนฺตเร เอกํ เทว สนฺตติวรา เวทิตฺพพาฯ ทูเร จตฺวา ปน รชกานํ
หตฺถวิการํ ฆณฺฑิเถริยาธิอาโกณฺณวிகารณฺจ ทิสฺวาปี น ตาว สทฺทํ สุณฺนาติ
ยาว ปน ตํ สุณฺนาติ ตสฺมิมีปี อนุตฺเร เอกํ เทว สนฺตติวรา เวทิตฺพพาฯ
เอวํ ตาว มชฺฌิมภานฺกาฯ สํยุตฺตภานฺกา ปน รูปสนฺตติ อรูปสนฺตติ
เทว สนฺตติโย วตฺวา อุกกํ อกกมิตฺวา คตฺสฺส ยาว ตีเร อกกนฺตอฺทกเลขา
น วิปฺปลีตติ อทฺธานโต อากตฺสฺส ยาว กายเ ออุสมภาโว น วุปรสมฺมติ
อาตปา อากนฺตฺวา คพฺภํ ปวิฏฺฐสฺส ยาว อนุชการภาโว น วิคจฺจติ
อนฺโตคพฺเภ กมฺมกุจฺจํ มนฺสิกริตฺวา ทิวา วตฺปานํ วิวริตฺวา โอลเณนฺตฺสฺส
ยาวกฺชินํ ฝนฺทนภาโว น วุปรสมฺมติ อัยํ รูปสนฺตติ นาม เทว ตโย
ชวณวรา อรูปสนฺตติ นามาคิ วตฺวา ตทฺถยมีปี สนฺตติปจฺจุปฺปนํ นามาคิ
วทฺนติฯ

เอกภวปริจฺจินฺนํ ปน อทฺธาปจฺจุปฺปนํ นาม ยํ สนฺชาย ภาทฺเทก-
รตฺตสฺสฺสฺเต โย จาวุโส มโน เย จ รมฺมา อุภยเมว ตํ ปจฺจุปฺปนํ
ตสฺมิ ปจฺจุปฺปนเน ฉนฺทราคปฺปฏิพทฺธํ โหติ วิญฺญาณํ ฉนฺทราคปฺปฏิพทฺธตฺตา
วิญฺญาณสฺส ตทฺถินนฺทติ ตทฺถินนฺทนฺโต ปจฺจุปฺปนเนสุ รมฺเมสุ สํหิริตีติ
วุตฺตํฯ สนฺตติปจฺจุปฺปนํ เจตฺถ อฏฺฐกถาสฺ อากตํ อทฺธาปจฺจุปฺปนํ
สฺสฺสฺเตฯ

๒. ตตถ เกจิ ขณปจฺจุปฺปนฺนํ จิตฺตํ เจโตปริยญาณสฺส อารมมณฺโณ
 โหตีติ วทนฺติฯ กิการณาฯ ยสฺมา อิหุมิสฺส จ ปรสฺส จ เอกกฺขณ
 จิตฺตํ อุปฺปชฺชตีติฯ อิทถจ เนสํ โอบุมนํ ยถา อากาเส จิตฺเต
 ปุปฺผมฺภูจิมฺหิ อวสฺสํ เอกํ ปุปฺผํ เอกสฺส วณฺเณน วณฺเณํ ปฏฺวิชฺฌติ
 เอวํ ปรสฺส จิตฺตํ ขานิสฺสามีติ ราสีวเสน มหาชนสฺส จิตฺเต อวชฺชิต
 อวสฺสํ เอกสฺส จิตฺตํ เอนน จิตฺเตน อุปฺปาทกฺขณเ วา จิตฺติกฺขณเ วา
 กงฺกกฺขณเ วา ปฏฺวิชฺฌตีติฯ ตํ ปน วสฺสสทฺมปิ วสฺสสทฺสทฺมปิ
 อวชฺชเณโต เยน จ จิตฺเตน อวชฺชติ เยน จ ขานาติ เตสํ ทฺวินฺนํ
 สทฺฐจฺานาภาวโต อวชฺชนชฺวานนญจ อนฺภูจฺญจฺานน นานารมมณภาวปฺปตฺติ-
 โทสโต อยุตฺตนฺติ อญฺจกถาสฺส ปฏฺกฺกจิตฺตํฯ สนฺตติปจฺจุปฺปนฺนํ ปน
 อทฺธาปจฺจุปฺปนฺนญจ อารมมณฺโณ โหตีติ เวทิตพฺพํฯ ตตถ ยํ วตฺตมาน-
 ชฺชนวീติโต อตีตानาคตวเสน ทฺวิตฺติชฺชนวীติปริมาเณ กาลเ ปรสฺส จิตฺตํ
 ตํ สพฺพมปิ สนฺตติปจฺจุปฺปนฺนํ นาม อทฺธาปจฺจุปฺปนฺนํ ปน ชฺชนวาวเรน
 ทีเปตพฺพนฺติ สยฺตตฺตญฺจกถายํ วุตฺตํฯ ตํ สฺสุจฺจ วุตฺตํฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล มครเป็นไทย

---

๑. พึงทราบอธิบายในสันตติปัจจุบันนั้น (ดังต่อไปนี้) เมื่อบุคคลนั่งในที่มืดแล้วไปสู่ที่สว่าง อารมณ์ยังไม่ปรากฏก่อน ก็อารมณ์นั้น ย่อมปรากฏเพียงใด ในระหว่างนี้ พึงทราบสันตติวาระ ๑-๒ วาระ เพียงนั้น ๆ แม้เมื่อบุคคลเที่ยวไปในที่สว่างแล้ว เข้าไปสู่ห้องใน รูปก็ยังไม่ปรากฏทันที ก็รูปนั้นย่อมปรากฏเพียงใด ในระหว่างนี้ พึงทราบสันตติวาระ ๑-๒ วาระ เพียงนั้น ๆ อนึ่ง บุคคลยืนในที่ไกล เห็นกิริยาเคลื่อนไหวมือของพวกคนย้อมผ้า และแม้กิริยาทำทางในการตีฆ้อง กลอง เป็นต้น ยังไม่ได้ยินเสียงในทันที แต่เขาย่อมได้ยินเสียงนั้น เพียงใด ในระหว่างเมื่อนั้น พึงทราบสันตติวาระ ๑-๒ วาระ เพียงนั้น ๆ อาจารย์ผู้กล่าวมัชฌิมนิกายทั้งหลาย อธิบายไว้อย่างนี้ก่อน ๆ ส่วนอาจารย์ผู้กล่าวสังยุตตนิกายทั้งหลาย กล่าวถึงสันตติไว้ ๒ อย่าง คือ รูปสันตติ ๑ อรูปสันตติ ๑ แล้วอธิบายว่า เมื่อบุคคลเดินเหยียบน้ำไป (ริมตลิ่ง) รอยน้ำที่เหยียบไปริมตลิ่ง ยังไม่ใส เพียงใด นี้ชื่อว่า รูปสันตติ เพียงนั้น เมื่อบุคคลเดินมาจากทางไกล ความร้อนในร่างกายยังไม่ระงับไป เพียงใด นี้ชื่อว่า รูปสันตติ เพียงนั้น เมื่อบุคคลเดินมาจากแดดเข้าไปสู่ห้อง ความมืดยังไม่หาย เพียงใด นี้ชื่อว่า รูปสันตติ เพียงนั้น เมื่อบุคคลมนสิการกัมมัฏฐานภายในห้องแล้วเปิดหน้าต่างมองออกไปในกลางวัน ความพร่าแห่งตายังไม่ระงับเพียงใด นี้ชื่อว่า รูปสันตติ เพียงนั้น วาระแห่งขณะ ๒-๓ วาระ ชื่อว่า อรูปสันตติ ดังนี้ แล้วกล่าวสรุปว่า สันตติแม้ทั้ง ๒ นั้น ชื่อว่า สันตติปัจจุบัน ๆ

ส่วนอารมณ์ (ธรรมชาติ) ที่กำหนดไว้ช่วงพหนึ่ง ชื่อว่า อัทธาปัจจุบัน ซึ่งพระมหากัจจายนเถระหมายเอาคำว่า ไว้ในภัทเทกรัตตสูตรว่า คูรอาวุโส มนะอันใดด้วยธรรมทั้งหลายเหล่าใดด้วย ธรรมชาติทั้งสองนั้นแล ชื่อว่า ปัจจุบัน วิญญาณย่อมผูกพันด้วยอำนาจฉันทราคะ ในปัจจุบันนั้น เพราะความที่วิญญาณผูกพันอยู่ด้วยอำนาจฉันทราคะ บุคคลจึงยินดีนักในปัจจุบันนั้น บุคคลเมื่อยินดี

ปัจจุบันนี้นัก ชื่อว่า ย่อมคลอนแคลนในธรรมทั้งหลายอันเป็นปัจจุบัน ดังนี้ ฯ
ก็บรรดาปัจจุบันทั้ง ๒ นี้ สันตติปัจจุบัน มาในอรรถกถาทั้งหลาย (ส่วน) อัทธา
ปัจจุบันมาในพระสูตร ฯ

๒. ในปัจจุบันเหล่านั้น อาจารย์บางพวกกล่าวว่า จิตที่เป็นขณะ
ปัจจุบัน จัดเป็นอารมณ์ของเจโตปริยญาณ ฯ มีคำถามว่า เพราะเหตุไร ฯ มีคำ
แก้ว่า เพราะจิตของผู้มีฤทธิ์และของผู้อื่น ย่อมเกิดขึ้นในขณะเดียวกันได้ ฯ
ก็คำอุปมาของจิตเหล่านั้น ดังต่อไปนี้ เปรียบเหมือนเมื่อบุคคลโยนดอกไม้
กำหนึ่งไปในอากาศ ดอกไม้ดอกหนึ่ง ย่อมจะเสียบก้านเข้ากับก้านของอีก
ดอกหนึ่งได้เป็นแน่ ฉันทใด เมื่อจิตของคนหมู่มาคตินึกกันเป็นกลุ่มด้วยตั้งใจ
ว่า เราจักรู้จิตของคนอื่น จิตของคนคนหนึ่ง ย่อมจะประสานเข้ากับจิตดวงหนึ่ง
(ในหมู่นั้น) ในอุปาทกขณะ หรือ จิตขณะ หรือ กังคขณะก็ได้ ฉันทนั้น ดังนี้ ฯ
ก็คำของเกจิอาจารย์นั้น ถูกคัดค้านไว้ในอรรถกถาทั้งหลายว่า ไม่ชอบ
เพราะคนแม้คตินึกกันไปร้อยปีพันปีก็ดี จิตที่เป็นเครื่องนึกคิด และจิตที่เป็น
เครื่องรู้ ๒ อย่างนั้น มิได้มีฐานร่วมกันเลย และเพราะโทษคืออวิชชาจิตและ
ชวณจิตถึงความมีอารมณ์ต่างกัน ในฐานะอันไม่ปรารถนา ฯ ส่วนสันตติปัจจุบัน
และอัทธาปัจจุบัน พึงทราบว่าเป็นอารมณ์ (ของเจโตปริยญาณ) ได้ ฯ
พระอรรถกถาจารย์กล่าวอธิบายไว้ในอรรถกถาสังยุตตนิกายว่า บรรดาปัจจุบัน
๒ อย่างนั้น จิตของคนอื่น ในกาลประมาณ ๒-๓ ชวณวิถี โดยเป็นอดีต
หรืออนาคต จากชวณวิถีที่เป็นปัจจุบัน อันใด จิตนั้นแม้ทั้งหมด ชื่อว่า สันตติ
ปัจจุบัน ส่วน อัทธาปัจจุบัน พึงแสดงด้วย ชวณวาระ ดังนี้ ฯ คำนั้น ท่านกล่าว
ไว้ดีแล้ว ฯ